Regional Refugee Response for the Ukraine Situation | Moldova

СПІЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ПОТРЕБ 2025

Т1-Й КВАРТАЛ - ОГЛЯД РЕЗУЛЬТАТІВ

ВСТУП І МЕТОДОЛОГІЯ

У 2025 році Спільне оцінювання потреб за участю громадськості перетворилася з періодичного заходу на постійний, який проводиться у співпраці з партнерами УВКБ ООН та членами Цільової групи «Підзвітність перед постраждалим населенням». Фокус – групи (ФГ) з вимушено переміщеними особами різної статі, віку та соціального статусу проводяться на постійній основі по всій країні, в тому числі на лівому березі Дністра. Для забезпечення своєчасного реагування на потреби і проблеми біженців, шукачів притулку та осіб без громадянства на основі отриманих даних були розроблені і регулярно оновлюються щоквартальні інформаційні бюлетені та інтерактивна інформаційна панель.*[1]*

За звітний період з січня по березень 2025 року було проведено дев'ять фокус-груп, в яких взяли участь 82 учасники, з яких приблизно 76% становили жінки і 24% - чоловіки. Чотири фокус-групи включали біженців у віці 30-49 років,*[2]* три - людей передпенсійного віку (50-55 років і старше) та людей похилого віку (60 років і старше), одна фокус-група була проведена з українцями, евакуйованими з Сектора Газа, і одна - з біженцями з Сирії.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ:

У всіх профілях респонденти незмінно високо оцінювали безпеку, яку забезпечує Молдова. Українці, нещодавно евакуйовані з Сектору Газа, повідомили, що відчувають себе у фізичній безпеці, але соціально ізольованими через віддалене розташування Центру розміщення біженців (ЦРБ), який знаходиться в сільській місцевості. Незалежно від походження, більшість біженців з України висловили намір залишитися в Молдові до встановлення миру в Україні. Деякі літні люди також розглядали можливість постійного проживання в Молдові або переїзду до країн ЄС, оскільки вони втратили свої домівки і не мають ресурсів для того, щоб відновити своє життя в Україні. Вони підкреслювали важливість соціальної активності, називаючи Громадські сервісні центри (ГСП) життєво важливими місцями для підтримання зв'язків і доступу до необхідної підтримки.

На противагу цьому, сирійські біженці - багато з яких проживали в Молдові протягом кількох років - продемонстрували сильніші ознаки інтеграції. Численні учасники заснували бізнес і сім'ї, роблячи внесок у розвиток своїх місцевих громад. Однак учасники згадували про окремі випадки дискримінації, особливо в житловому секторі.

Більшість українців мали статус тимчасового захисту (ТЗ), який, як правило, був доступний після прибуття до Молдови. Однак невизначеність щодо продовження терміну дії ТЗ залишалася проблемою для учасників фокус-груп, проведених до кінця лютого 2025 року, насамперед через брак доступної на той час інформації.*[3]* На момент проведення ФГ громадяни Сирії здебільшого мали статус гуманітарного захисту, тоді як менша кількість мала статус біженця або подала заяву на отримання молдовського громадянства. Деякі учасники повідомляли, що період очікування на отримання молдовського громадянства перевищує два роки з моменту подачі заяви. Тим часом, особи, які мають гуманітарний захист, продовжували стикатися з проблемами, пов'язаними з доступом до банківських рахунків та інших фінансових послуг.

Житлові умови залишаються складним питанням. Хоча мешканці центрів розміщення біженців (ЦРБ)

[1]https://app.powerbi.com/viewr=eyJrIjoiZTY0NDg2MzYtYTFlZC00MGQwLWI3MDgtZDAyNjM5OTg1ZGVjIiwidCI6ImU1YzM3OTgxLTY2NjQtNDEzNC04YTBjLTY1NDNkMmFmODBiZSIsImMiOjh9

[2]Кілька представників ромських біженців взяли участь в одній з фокус-групових дискусій.

[3]Рішення Уряду № 21/2023 про надання тимчасового захисту особам, які переміщуються з України, було змінено і продовжено ще на один рік 28 лютого 2025 року - HG93/2025.

загалом описували умови проживання як прийнятні, багато хто відчував стрес через спільне користування загальними приміщеннями та напруженість, що виникала через порушення правил іншими мешканцями. Незалежно від походження, деякі біженці – особливо ті, хто прагнув більшої автономії – переїхали до приватного житла, але зіткнулися з високою вартістю оренди. Вихідці з Сирії повідомляли про дискримінацію при спробах знайти житло на приватному ринку. Літні біженці, які живуть у сільській місцевості, стикаються з обмеженими можливостями пересування, а санітарні умови в ЦРБ залишаються нагальною проблемою, особливо через відсутність гендерно сегрегованих туалетів. У деяких випадках учасники, які проживали в приймаючих сім'ях, були змушені оплачувати рахунки за комунальні послуги через недостатні фінансові ресурси, тоді як ті, хто винаймав житло неофіційно, без договорів, наражалися на підвищений ризик виселення.

Доступ до медичних послуг залишався проблемою для всіх груп населення. Дорослі у віці від 30 до 49 років часто покладалися на приватні клініки або поверталися в Україну для отримання спеціалізованих послуг через тривалий час очікування та обмежену доступність державної сфери охорони здоров'я для тих учасників, які проживають за межами Кишинева. Зокрема, учасники ФГ з числа ромів повідомляли про дискримінацію в медичних установах і недостатню медичну підтримку в ЦРБ, включаючи труднощі з доступом до ліків через зневажливе ставлення лікарів. Особи передпенсійного віку та люди похилого віку отримували медичну допомогу в рамках Тимчасового захисту, але все одно стикалися з нестачею спеціалістів та проблемами, пов'язаними з транспортом, зокрема, з його рідкісними рейсами та додатковими витратами на проїзд. У всіх групах критично важливою незадоволеною потребою залишалася стоматологічна допомога. Крім того, жоден з учасників жодної ФГ не мав доступу до безкоштовної медичної страховки.

Учасники ФГ повідомили, що можливості працевлаштування залишаються вузькими, переважно через мовний бар'єр, невизнання кваліфікації та відсутність інклюзивних можливостей для працевлаштування. Біженцям з Сектору Газа, які мають медичну освіту, було особливо важко знайти роботу в цій сфері через юридичні та бюрократичні вимоги, мовні бар'єри і відчуття дискримінації на основі культурної зовнішності. Як наслідок, багато з них залишаються залежними від гуманітарної допомоги.

> *Літня людина з Хінчешть:* ***"Кожен з нас мріє про світ без страху і війни – світ, де ми не прокидаємося вночі від вибухів, а наші діти не сплять на підлозі в бомбосховищах, замість власних ліжок."***

Грошова допомога була названа непослідовною, а учасники ФГ повідомили, що, на їхню думку, не було чіткого інформування про зменшення розміру грошових виплат.*[4]* Багато дорослих, особливо у віці від 30 до 49 років, висловили нерозуміння критеріїв отримання грошової допомоги УВКБ ООН. Люди передпенсійного віку та люди похилого віку, виключені з програм допомоги, все частіше покладалися на попередні заощадження і справлялися з труднощами за рахунок скорочення закупівель продуктів харчування. У зв'язку зі скороченням гуманітарного покриття і зростанням вартості життя, доступ до продуктів харчування, ліків та інших базових потреб ставав дедалі складнішим, особливо у великих містах.

У різних місцях учасники повідомляли про проблеми з доступом до соціальних послуг, часто посилаючись на брак інформації та системну неефективність. Мешканці ЦРБ часто не знали про свої права і стикалися з непослідовною підтримкою з боку соціальних служб. Деякі з них, незважаючи на звернення до таких установ, як Міністерство праці та соціального захисту, не отримали чітких рішень. Усі учасники повідомили про невизначеність щодо своїх соціальних прав. Літні біженці, однак, виявилися більш обізнаними про підтримку з боку НУО, ніж про державну підтримку, яка часто заповнювала прогалини, залишені обмеженою державною допомогою.

Нарешті, освіта залишалася головною проблемою для сімей біженців. Мовні бар'єри та відмінності у навчальних програмах створювали постійні проблеми. Українські діти, евакуйовані з Сектору Газа, які відвідували шкільні онлайн-програми, запропоновані палестинськими школами, стикалися з труднощами при зверненні до консульських установ в Румунії для участі у випускних іспитах через логістичні та фінансові обмеження. Українські учні мали труднощі з іспитами з румунської мови, що

[4] https://help.unhcr.org/moldova/faq-changes-to-unhcr-cash-assistance-in-moldova/

призводило до незадовільних оцінок і неможливості отримати офіційний атестат, в результаті чого багато дітей біженців не були зараховані до місцевих шкіл.[5] У той час як сирійські та деякі українські сім'ї повідомили про безперешкодне зарахування до школи, всі палестинські та багато українських сімей зіткнулися з перешкодами, як описано вище.

Літня людина з Каушань: ***„Наше життя на паузі; наш чемодан готовий до відправлення."***

НАСТУПНІ КРОКИ:

- Звертатися до відповідних установ та організацій для забезпечення доступу до участі у випускних іспитах, включаючи підтримку в організації проїзду та виконання адміністративних вимог.

- Забезпечити своєчасне та прозоре інформування щодо права на отримання грошової допомоги УВКБ ООН та його змін. Поширювати оновлену інформацію через ЦРБ, ГСП та мережу активістів у справах біженців. Проводити цілеспрямовану інформаційно-просвітницьку роботу з людьми похилого віку та іншими соціально незахищеними групами для роз'яснення варіантів підтримки та шляхів перенаправлення.

- Передавати повідомлення про випадки дискримінації та неналежної медичної допомоги ромським посередникам для подальших дій. Адвокація перед Міністерством праці та соціального захисту та Міністерством охорони здоров'я щодо культурно-чутливого медичного обслуговування та покращення доступу до медикаментів в рамках ЦРБ.

- Вживати заходів з адвокації та залучати відповідні зацікавлені сторони для пошуку спільних рішень, які дозволять біженцям з медичним досвідом працевлаштуватися, долаючи правові, бюрократичні та мовні бар'єри.

Фокус-група з ***біженцями з Сирії****.*
© Благодійний центр допомоги біженцям

[5] Ця ситуація стосується переважно учнів 9-го класу, для яких незадовільне складання іспиту з румунської мови в деяких випадках призводило до того, що школи перешкоджали їхньому переведенню до наступного класу. Хоча національна освітня політика загалом дозволяє учням продовжувати навчання, незважаючи на те, що вони не склали один або кілька предметів - за винятком 12-го класу, де діють вимоги для отримання атестата зрілості, - на рівні шкіл спостерігається непослідовність у тлумаченні та застосуванні цих правил. Очікується, що найближчими тижнями вийде наказ міністерства, який роз'яснить ці правила.